

ЛІТЕРАТУРА

Гурова, Т., Рябуха, Т., Зіненко, Н., Гостіщева, Н. (2019). Мобільні додатки як інноваційний засіб навчання іноземної мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, 2 (23), 92–99.

Олена Гриценчук

кандидат педагогічних наук

старший науковий співробітник відділу компаративістики

інформаційно-освітніх інновацій

Інститут цифровізації освіти НАПН України

Київ, Україна

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У ЗАСТОСУВАННІ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ

Забезпечення гендерної рівності, всеохоплюючої і справедливої якійсної освіти та можливості навчання впродовж життя, подолання цифрового розриву для надання рівноправного доступу до інформації та знань – напрями, за яким рухається світова спільнота на шляху побудови демократичного громадянського суспільства. Підтримуючи проголошену резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року, видано указ про забезпечення дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, де, зокрема, задекларовано «забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат» (*Про Цілі Сталого Розвитку України На Період До 2030 Року*, n.d.). Кабінетом Міністрів України схвалено Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затверджено операційний план заходів на 2022-2024 роки з її реалізації (*Про Схвалення Стратегії Впровадження Гендерної Рівності У Сфері Освіти До 2030 Року Та Затвердження Операційного Плану Заходів На 2022-2024 Роки З Її Реалізації*, n.d.).

Реалізація цієї Стратегії сприятиме досягненню таких стратегічних цілей:

- комплексне впровадження принципів, політики і заходів щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності та недискримінації у нормативно-правових документах у сфері освіти як одне з ключових питань фундаментальних прав і пріоритетів у контексті євроінтеграції;

- посилення ролі закладів освіти у координації дій суб'єктів реалізації державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сфері освіти, запобігання та протидії насильству і дискримінації та вдосконалення освітнього процесу на засадах рівності прав та можливостей жінок і чоловіків, поваги до людської гідності, недискримінації, інклюзивності та протидії насильству, зокрема за ознакою статі;

- посилення компетенції і можливості професійної спільноти фахівчинь і фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, розширення міжнародного співробітництва у напрямі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

- забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія будь-якій дискримінації, впровадження практик інклюзивності у сфері освіти як основи для подолання наслідків військових дій і післявоєнної відбудови України.

Застосування гендерно-чутливих цифрових ресурсів у процесі навчання іноземним мовам є важливим аспектом, оскільки може здійснювати вплив на навчальний процес, методи викладання та взаємодію учасників освітнього процесу, їх професійний розвиток. Проблему гендерного підходу в освіті піднімають у своїх роботах вітчизняні і зарубіжні дослідники, зокрема, С. Василькевич, Л. Дзевицька, В. Зінченко, І. Лопатинська (Лопатинська та ін., 2022), І. Перішко (Перішко & Василькевич, 2021), Т. Сторчова (Сторчова, 2021), S. Areepattamannil, I. Santos (Santos & Areepattamannil, 2023), V. Viana, A. O'Boyle, H. Peters (Peters, 2020).

Корисним є досвід Центру мов і культур Коледжу літератури, мистецтв і наук USC Dornsife Університету Південної Каліфорнії. На веб сайті Центру (<https://dornsife.usc.edu>) розміщено гендерно-

інклюзивні навчальні цифрові ресурси для викладачів іноземних мов: англійської, німецької, португальської, французької та ін. Ландшафт вивчення мови зазнає трансформації з появою штучного інтелекту (ШІ). Всі, хто залучені до освітнього процесу, тепер мають доступ до інструментів, що забезпечують персоналізований досвід та миттєвий зворотній зв'язок. Платформи на основі штучного інтелекту можуть визначати індивідуальні сильні та слабкі сторони, адаптувати контент у режимі реального часу і навіть імітувати реальні розмови.

Сьогодні Чат GPT є дуже популярним, але не єдиним генеративним інструментом штучного інтелекту. Для навчання іноземним мовам та для їх вивчення використовуються такі інструменти ШІ як Claude AI, Google Bard AI, Bing AI Chat. Фахівці Центру пропонують альтернативні інструменти ШІ що можна використати для навчання іноземним мовам. Функціональність мовних чат-ботів зі штучним інтелектом охоплює великий спектр від обробки основних запитів до складних завдань, оптимізації операцій та покращення користувацького досвіду. Наприклад Chatlang – рольова гра, розроблена Інженерною школою USC Viterbi. Chatlang – це інструмент для вивчення мови, який дозволяє обирати ролі різних персонажів різними мовами. На відміну від традиційного чат-бота, який пропонує єдине вікно для розмови, цей інструмент пропонує два вікна, що створені з різними цілями. Вікно ліворуч – для рольової гри: спілкування з чат-ботом ШІ лише обраною мовою. Вікно праворуч – для навчання. В ньому можна ставити питання рідною мовою, розширювати словниковий запас, удосконалювати знання з граматики тощо. Ще один ШІ інструмент чат Lingostar.ai – це живі діалоги в будь-який час. Lingostar.ai – це інструмент ШІ, що буде веде бесіду з користувачем на обрану тему за допомогою голосу або тексту і надає зворотній зв'язок в процесі спілкування.

Політику з гендерної рівності в процесі вивчення мов підтримує Команда LearnEnglish Британської Ради та імплементує її у практику навчання англійській мові. На сторінках сайту Британської Ради користувачі можуть отримати поради щодо викладання англійської мови, зосередитися на професійному розвитку, скористатися навчальними матеріалами, онлайн курсами, корисними цифровими ресурсами тощо.

За результатами міжнародного дослідницького проєкту «Gendering ELT: міжнародні перспективи, практика, політика», що був спрямований на дослідження соціально релевантного внеску викладання англійської мови і аспекту гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок та дівчат, розроблено навчальний матеріал «Гендерна рівність у практиці викладання англійської мови: ресурсна книга для педагогічної освіти» (*Gender Equality in English Language Teaching Practice: A Resource Book for Teacher Education*, n.d.). Книга дозволить переосмислити педагогічної підходи до вивчення англійської мови завдяки фокусу на гендерній рівності на ранньому етапі професійного розвитку.

Книга містить 30 рефлексивних есе, написаних майбутніми вчителями англійської мови, та вчителями, які вже викладають, де обговорюються практичні шляхи сприянню гендерної рівності. Есе представлені в десяти розділах по країнах, серед яких: Бангладеш, Ботсвана, Бразилія, Китай, Колумбія, Індонезія, Марокко, Філіппіни, Україна та В'єтнам. Кожен з цих розділів відкривається з профілю країни, щоб допомогти читачам зрозуміти контекст, в якому були написані есе. За профілем містяться три есе, що були доповнені додатковими завданнями (роздуми перед читанням, обговорення після читання та практичні завдання). Разом з цим LearnEnglish надає допомогу у розвитку цифрових навичок для викладання англійської мови. «TeachingEnglish: Key digital skills» – це навчальний курс для самостійного навчання, який розділений на тригодинні модулі. Він включає: роботу у спільноті Facebook, до якої залучені педагоги з сучасним розумінням освіти, ресурсами та інноваційними ідеями; залучення до дискусій в спільноті Facebook; «живе» спілкування з тренерами курсу та експертами з викладання мови; безкоштовний робочий зошит з додатковим навчальним контентом та ресурсами.

Гендерний підхід у застосування цифрових ресурсів викладачами іноземних мов є важливим аспектом, що впливає на освіту та навчальний процес. Він має бути реалізований у інклюзивності освітнього контенту і гендерної чутливості в ньому, оновленні методичних підходів. Гендерний підхід у цифрових ресурсах викладачів іноземної мови сприяє створенню більш

інклюзивного та чутливого навчального середовища, що відповідає сучасним потребам тих, хто навчається.

ЛІТЕРАТУРА

Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. (n.d.). Офіційний Вебпортал Парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року та затвердження операційного плану заходів на 2022-2024 роки з її реалізації. (n.d.). Офіційний Вебпортал Парламенту України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text>

Santos, I. M., & Areepattamannil, S. (2023). Gender Differences in ICT Literacy: ICT-Related Individual Characteristics and Enabling Factors. In *Gender in STEM Education in the Arab Gulf Countries*. Springer, Singapore (pp. 153–171). URL : https://doi.org/10.1007/978-981-19-9135-6_6

Лопатинська, І. С., Дзевицька, Л. С., & Зінченко, В. М. (2022). *Гендерний підхід до викладання іноземної мови в умовах євроінтеграції*. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39108>

Перішко, І. В., & Василькевич, С. (2021). Gender Differences in Foreign Language Learning. *Інноватика у вихованні*, 1(13), 95–101. URL : <https://doi.org/10.35619/iiv.v1i13.334>

Сторчова, Т. (2021). Гендер у навчанні англійської мови: перспективи навчальних стратегій. *Молодь і ринок*, 7/193. URL : <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.239343>

Gender equality in English language teaching practice: A resource book for teacher education. (n.d.). *TeachingEnglish*. URL : <https://www.teachingenglish.org.uk/publications/resource-books/gender-equality-english-language-teaching-practice-resource-book>

Peters, H. (2020). Gender-inclusivity and gender-neutrality in foreign language teaching: The case of French. *Australian Journal of Applied Linguistics*, 3(3), 183–195. URL : <https://doi.org/10.29140/ajal.v3n3.332>